

Saccon Ja Vanzettin Telotus

Kirj. Jack Gray

”Mut kaikki mi kaunista täällä,
mikä suurta ja ylvästä on,
sitä sallita ei maan päällä,
se on tuomittu turmioon.”

Massachusettsin oikeuslaitos on saastuttanut kätensä vereen. Nicola Sacco ja Bartholomeo Vanzetti ovat menneet iankaikkisuuteen, kärsittyään seitsemän vuotta kuvaamatoiminta kidutusta.

Tulkaa tähän kuoleman koppiin minun kanssani. Ne tappavat ihmisiä vähän eritavalla täällä ”kulttuurin” keskellä. Nämä bostonilaiset, niin nämä bostonilaiset, jotka toimittavat telotukset täällä valtion vankilassa, ovat kylmäverisiä ihmistappajia; vielä enemmän, ne ovat siinä työssä tarmokkaita, tarmokkaampia kuin Sing Sing vankilan telottajat.

Kuoleman kammio täällä on paljon suurempi kuin Sing Sing vankilassa. Se on sisältä, luullakseni, 21 jalkaa korkea, 75 jalkaa pitkä ja 28 jalkaa leveä. Sähkötuoli ja kontakti (vitsi) ovat huoneen toisessa päässä. Huone on häikäisevän kirkas. Valot säteilevät ilotulituksen tapaisella kirkkaudella. Katsojille ei ole istuimia. He saavat seisoa ja niin lähellä sähkötuolia, että he voisivat koskettaa tuolissa istuvaa miestä.

Minä olen usein ollut katsomassa sähkötuolissa tapahtuvaa telotusta, nähnyt kahdenkymmenen eri henkilön kuoleman, ja olen jo kauan ajatellut, että raakuus ei voi minuun ollenkaan vaikuttaa. Mutta kun minä astuin tällä kertaa tähän kuolon kammioon, tähän manalan eteiseen, täällä Charlestownin vankilassa, niin minä tunsin kauhistuksen kylmän väreilyn ruumiissani ja tukahuttavan tuskan kurkussani. Minä olisin tahtonut istuutua, mutta istuimia kun ei ollut. Ajattelin Saccoa ja Vanzettia, näitä miehiä, jotka ovat taistelleet seitsemän vuotta välttääksensä tämän kauhun tuolin. Seitsemän pitkää vuotta he ovat ajatelleet kuolemaa yöt ja päivät ja nyt se — kuolema — on heistä ainoastaan muutaman minuutin päässä.

Kun minä ajattelen, kuvittelen mielessäni, mitä nämä kaksi syytöntä miestä on saanut kokea ja kestää näiden seitsemän vuoden aikana, niin mi-

nun täytyy etsiä jonkinlaisen tuen, jota vasten voin nojata telotuksia seuratessani.

Samassa tuokiossa minä näin kun apulaisvarti ja poistui teloitushuoneesta vankikoppien puolelle. Mutta muutaman sekunnin kuluttua hän tuli takaisin, tuoden muassansa Madeirosin, joka oli määrätty kuolemaan ensimmäiseksi näistä kolmesta tänä yönä tapettavasta uhrista. Heti kun Madeiros pääsi kuoleman koppiin sisälle, häneen tarttui kiinni viisi voimakasta miestä, jotka sitten työnsivät uhrin sähkötuoliin, tai oikeammin sanoen raahasivat samalla tavalla kuin poliisit raahaavat kadulla auttamattomasti juopunutta miestä.

Telottaja Hermostunut

Jouduttuaan sähkötuoliin Madeiros katsoa tuijotti ympärillään oleviin ikäänkuin hän olisi tahtonut sanoa jotain. Mahdollisesti hän halusi, siitä ainakin minusta näytti, protesteerata sitä tapaa vastaan, jota viranomaiset käyttivät raahatesaan hänet sähkötuoliin. Mutta ennenkuin hän edes tiesi, mitä tapahtuikaan, olivat telottajat ehtineet kiinnittämään hänet sähkötuoliin ja Robert C. Elliot, pitkä, laihanaamainen telottaja, jolla on pienet silmät kuin teräshelmet, sovitti sähkövirran johtolaitetta hänen päähänsä.

Elliot ei toiminut sellaisella tarmolla kuin olin hänet nähnyt monta kertaa ennen liikkuvan Sing Sing vankilassa, missä hän ennen toimi telottajana. Hän oli äärimmäisen hermostunut. Näytti melkein siltä kuin Elliot ei kykeneisi soveltamaan sähkövirran johdatinta Madeirosin päähän. Vihdoin kuitenkin hän sai sen paikalleen ja astui sitten vitsin luokse. Sitä hän kosketteli hermostuneesti samalla kun katsoi vanginvartijaan, joka sitten antoi merkin, että kaikki oli valmiina sähkövirran laskemista varten.

Sähkö ärjyi ja humisi. Tuolissa istuvan Madeirosin suusta valui kuola vaahtona alas. Elliot seisoi kontaktin luona. Hänen kasvonsa väännyi-

vät, oikeammin irvistivät, jännittävään hymyyn, kun sähkö ritisten virtasi tuolissa istuvan aivojen lävitse.

Madeiras julistettiin kuolleeksi yhdeksän minuuttia sen jälkeen kun hän oli tuotu telotushuoneeseen. Nyt otettiin ruumis kiireesti pois sähkötuolista. Täytyy myöntää, että kyllä nämä bostonilaiset telottajat ovat tottuneita tässä työssään.

Sacco Seuraava Uhri

Apulaisvanginvartija poistui taas telotushuoneesta. Mutta tuskin oli kymmentä sekuntia kulunut, kun hän jälleen palasi takaisin, tuoden mukanaan Saccon, toisen näistä kahdesta kuolemaan tuomituista työläisistä, joita miljoonat toiminnallaan ja protesteillaan puolustivat. Nyt, samoin kuin ensimmäiselläkin kerralla, viisi kookasta miestä tarttui telotushuoneeseen tuotuun uhuriin kiinni ja kirjaimellisesti viskasivat hänet sähkötuoliin. Sacco esiintyi, ainakin nähtävästi, niinkuin ihminen, joka on loppuun saakka kidutettu ja väsynyt elämän jaaritukseen. Näytti melkein siltä kuin hän olisi ottanut kuoleman vastaan tervetulleena — lopullisena vapauttajana. Ja miksikäs ei, olihan hän jo seitsemän vuotta elänyt niin lähellä kuolemaa. Nyt hän oli putoamassa iankaikkisuuteen rikoksesta, mihin hän uskottavasti oli yhtä syytöin, kuin vastasyntynyt lapsi.

Sacco näytti hermostuneelta kun telottajat sitoivat hänet sähkötuoliin. Mutta varmuutta ja päättäväisyyttä ilmaisten hän lausui: "Kauan eläköön anarkia!"

Tämän kun hän oli saanut sanotuksi, niin sen jälkeen hän näytti taas levollisemmalta ja lausui selvällä äänellä, ilman että olisi edes pienintäkään värähdystä hänen äänessään kuullut: "Hyvästi vaimoni ja lapseni ja kaikki ystäväni. Ja, te herrat, hyvästi te kaikki . . . Hyvästi äitini."

Sen ajan, kun Sacco piti jäähyväispuhettaan, seisoi Elliot, virallinen telottaja, hänen oikealla puolella, julman pirullinen hymy kasvoillaan. Tämä pieni viivytyks näytti tekevän telottajan kärsimättömäksi. Heti kun Sacco ehti lausumaan viimeiset sanansa, pisti telottaja sähköjohdattimen hänen päähänsä ja sen jälkeen sitten hyppäsi — kirjaimellisesti puhuen hyppäsi — sähkövitsin luokse, tarttui siihen kiinni ja katsoa tuijotti vanginvartijaan.

Kuoleman Kaamea Näky

Vanginvartija antoi merkin. Sähkövitsi meni päälle että paukahti. Taas kuului tuo sama är-

Telottaja Elliot

jyvä humina, kun kuolettava sähkövirta meni uurin aivojen lävitse hänen ruumiiseensa.

Saccon kädet jotka ensin hermostuneesti vapisivat tuolin käsipuilla, lennähtivät koukkuun ja suonet hänen pitkissä, laihoissa käsivarsissa alkoivat paisumaan. Ne paisuivat niin suuriksi, että olisi luullut niiden halkeavan. Näytti aivan siltä kuin valtimot hänen käsivarsistaan olisivat ensin irtautuneet kokonaan ja sitten ne kutistuivat suurille solmuille kahdenpuolen kaulaa. Niska paisui kauhean suureksi ja muuttui punaiseksi.

Kun Sacco istui tuoliin, niin minä näin kuinka surkastunut hän oli. Niska oli hyvin hieno, kuvannollisesti puhuen melkein kuin piipun varsi. Mutta kun sähkövirta oli virrannut hänen ruumiinsa lävitse noin ehkä viiden sekunnin ajan, niin niska turposi sanomattoman suureksi. Sähkövirta — ymmärtäkää — saa aikaan kauhean kouristuksen lihaksissa ja siksi Saccon niska paisui niin muodottomaksi.

1,900 voltia sähköä — salamaa — laillista oikeutta — mikä luo tuhannen asteen kuumuuden (Fahrenheittiä.) Koettakaa verrata tuhannen asteen kuumuutta sataan asteeseen, niin sadan asteen kuumuuteen, jolloin te tuskittelette ja valittatte kuumuutta, niin te käsitätte, miten "kulttuu-

Vanzetti Sähkötuolissa; Saccon ruumis vietään leikkuuhuoneeseen

rinen' ja konservatiivinen Massachusettsi paistaa ihmisen elävänä.

Kauhea Näytelmä

Minun jumalani! Onko koskaan nähty näin kauheaa näytelmää kulttuurin keskellä? Näin kauheaa näytelmää, kuin tämä, että kolme miestä paistetaan kuoliaaksi — pois elävien mailta — ikuisen yöhön. Ja kaikki tämä tapahtuu kahdessa-kymmenessä kuudessa minuutissa.

Mutta takaisin asiaan. Saccon telotus ei ole vielä lopussa. Kun sähkövirta laskettiin toistamiseen, niin Saccon ruumis kutistui kuvaamattomasti. Ei löydy englanninkielessä minkäänlaisia sanoja, joitten avulla voisi kuvailla sen, kuinka Saccon ruumis kutistui, kun sähkövirta toistamiseen siihen laskettiin. Ei myöskään löydy sanoja, joilla voisi kuvata sen ilmeen, mitä oli virallisen telottajan kasvoilla, kun hän katseli kuinka Saccon ruumis kouristui sähkötuolin siteitä vasten. Niin, tämä mies, Elliot? No, riittäköön jo hänestä.

Pieni Nicola Sacco, periaatteilleen uskollinen radikaali, julistettiin kuolleeksi kellon ollessa yksitoista minuuttia yli kahdentoista.

Näin siis kaksi ihmisolentoa poltettiin elävitten joukosta, poltettiin kuoliaaksi kahdessatoista minuutissa. Vain kuusi minuuttia miestä kohden tar-

vittiin aikaa. Se on tehty paremmin kuin New Yorkin valtiossa, jossa tavallisesti kulutetaan aikaa yhdeksän minuuttia miestä kohden. Ja nämä bostonilaiset, nämä ottavat kuolleen miehen pois sähkötuolista vielä pikemmin kuin he panevat elävän tuoliin. Nämä telottajat toimivat nopeasti.

Mutta kaksitoista minuuttia on kulunut ja tuolla toisessa huoneessa on vielä elävänä yksi poltettavaksi määrätty vanki, vaarattoman, aivan runollisen näköinen Vanzetti. Nämä kaksitoista minuuttia, kauhun minuuttia, on hän istunut siellä.

Iankaikkisuudelta Tuntuvia Minuutteja

Ensin hän, Vanzetti, oli nähnyt kun Madeiros vietiin kuoleman kammioon — telotushuoneeseen. Sitten hän sai nähdä, kun Sacco, hänen elinkautinen toverinsa ja ystävänsä, vietiin ja sen jälkeen hän sai vielä odottaa kuusi minuuttia — kuusi minuuttia yksin — vastakkain varmasti lähentyvää raakaa kuolemaa.

Kuinkahan pitkältä mahtoikaan tämä aika hänestä tuntua? Sekuntit varmaankin tuntuivat minuuteilta ja minuutit loppumattomilta, kun hän siellä istui — odotti verisen lain oikeutettuja murhamiehii tulemaan — tulemaan, viedäksensä hänet toisten iankaikkisuuteen menneiden mukaan.

Jos koskaan elävä ihmisolento on joutunut viet-

tämään kuusi minuuttia pitkältä tuntuvana aikana, sydäntä särkevinä minuutteina, niin sai sen tehdä Vanzetti, tuo sielukas mies, joka näytti aivan runolliselta olenolta.

Kas nyt, vihdoinkin sieltä tuli Vanzetti astuskellen kuoleman huoneeseen. Hän tuli pää pystyssä, tuo vaatimaton työläinen, kasvoillaan vaaraton, niin viaton ilme.

Vanzetti Oli Viimeinen

Jumalan nimessä! Ei kukaan voisi saada minua millään lailla koskaan uskomaan, että Vanzetti olisi voinut tappaa miehen. Hänen kasvoillaan oli ilme, josta voi lukea hänen tahtovan sanoa: minä säälin teitä ihmiset, jotka katsotte minuun ja teitä miehet, jotka aijotte minut tappaa.

En ole koskaan nähnyt sellaista kasvojen ilmettä. Vanzettilla oli kasvoillaan ilme sellaisesta miehestä, joka ei voisi vahingoittaa edes kissaakaan. Älkää ollenkaan yrittäkö sanoa minulle, että Vanzetti olisi voinut koskaan suunnitella murhaa.

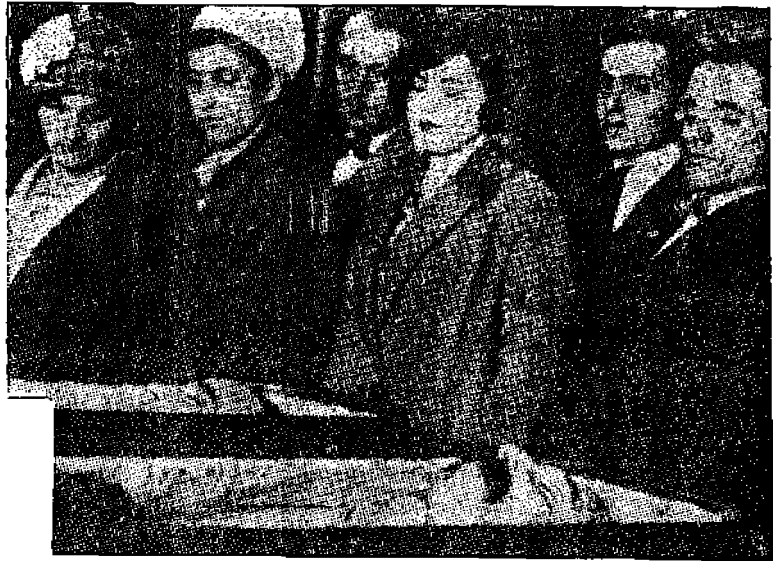
Hän tuli sisälle kuoleman huoneeseen hymy kasvoillaan ja otti istuimensa. Ei minun sovi sentään sanoa, että hän otti istuimensa. Miehet tempasivat hänet kiinni heti kun hän tuli sisälle ja työnsivät sähkötuoliin. Vanzetti näytti siltä kuin hän ei olisi välittänyt mitään. Hymy oli edelleenkin hänen kasvoillaan. Sitten hän näytti tahtovansa sanoa jotain.

Vanginvartija Hendry käski miehet ulommaksi tuolista. Laihakasvoinen telottaja Elliot oli juuri aikeissa alkaa sovittamaan sähköjohdatinta Vanzettin päähän kun vanginvartija keskeytti hänet. Sen jälkeen Elliot poistui tuolin luota ja meni sähkövitsin luokse.

Puolusti Syyttömyytään

”Minä tahtoisin sanoa teille, että minä olen syytön kaikkiin rikoksiin, ei ainoastaan tähän, vaan kaikkiin rikoksiin,” hän lausui. Sitten hän viivähti hetken ja jatkoi haudan himmein sanoin: ”Herrat, minä tahtoisin antaa teille anteeksi sen, mitä minulle tehdään. Minä olen syytön. Minä en ole koskaan tappanut ketään. Hyvästi, miehet.”

Kuvailkaa mielessäanne tätä, miten murhasta syytetty mies puhuu virallisille murhaajille, jotka ovat juuri lähettämässä hänet ikuisen yöhön — hau-

Uhrien ruumiit yleisön nähtävänä

taan. Ei koskaan ole voinut olla murhaa Bartholomeo Vanzettin sydämellä.

Kun Vanzetti sitten ilmaisi olevansa valmis, sanonut sanottavansa, alkoivat telottajat toimeensa. Elliot alkoi sovittamaan sähköjohdatinta häneen päähänsä. Nyt minä huomasin, että Vanzetti alkoi hermostumaan. Hänen kädet, jotka riippuivat yli käsipuitten, värähtelivät hermostuneesti. Yhtäkkiä meni vitsi kiinni ja taas kuului sähkövirran ärjyvä humina ja Vanzettin suusta sekä rinnasta juoksi vesi vahtona alas. Palaneen lihan ja hien haju alkoi jo täyttämään ilman. Vanzettin niska muuttui veripunaiseksi ja valtimot vetäntyivät kokoon suurille solmuille sekä niska paisui suunnattoman suureksi.

Keskellä kauheimman kouristuksen käännettiin vitsi pois päältä, sähkövirta näin katkaistiin ja Vanzettin ruumis hytkähti velttona alas . . .

Kolme miestä kuollut kahdenkymmenen kuuden minuutin kuluessa.—

Kun sähkövirta laskettiin uudestaan ruumiiseen, niin eloton ruumis hypähti tuolissa ylös . . . se nousi ja nousi . . . ikäänkuin tahtoen nousta pois koko sähkötuolista . . . Mutta kun sähkövirta taas katkaistiin, niin ruumis luhistui alas. ”Kunnon yö” Massachusettsin valtiolle. Sacco oli kuollut, Vanzetti oli kuollut ja kuollut oli Madeiroskin. Kahdenkymmenen kuuden minuutin sisällä murhattiin kolme miestä. Kuitenkin puoli maailmaa uskoo varmasti, että kaksi näistä kolmesta murhattiin syyttömästi. He kuolivat syyttöminä . . .

—Suom. Matti Vanhanen.